

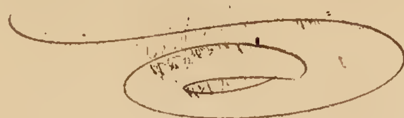
11/1/56
Coll'd 3 @ 5 ff. Fr. Brunch

N IV. h

4234 2/B

Psellus (M...C)

C.

Scriptores de Lapidibus

Dionysius Periegetes. ed. Bernhard. p. 562.
Dorotheus. Plut: de Flum. 23.
Dracon. Athenæ. xv. p. 692. d.
Agatharchides. Biog. Dict.
Aristobulus. id.
Aristoteles Diog. L. v. 26.
Democritus.
Dercylus. B. D.
Didymus. Suid.
Marbodæus. Gallus.
Leonardus. Mirror of Stones. Lond. 1750.
Henry of Huntingdon. poem on prec. Stones.

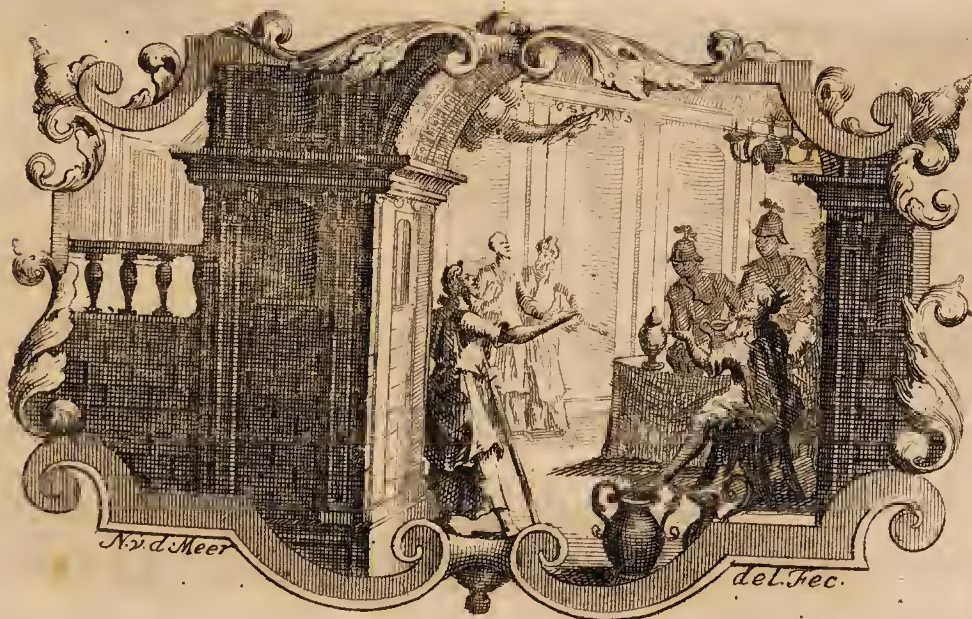
Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30544397_0001

42550

PSELLUS
DE
LAPIDUM VIRTUTIBUS
GRAECE AC LATINE
CUM NOTIS
PHIL. JAC. MAUSSACI
ET
JOAN. STEPH. BERNARD.

Accedit Fragmentum de Colore Sanguinis ex Doctrina Medica Persarum nunc primum ex Codice MS. Bibliothecæ Lugduno Batavæ editum.

LUGDUNI BATAVORUM
APUD PHILIPPUM BONK,
MDCCXLV.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

VIRO

NOBILISSIMO AC ERUDITISSIMO

ARTHURO FREEMAN

S. D. P.

JO. STEPH. BERNARD.

T TE eligere non dubitaverim VIR NOBILISSIME, cujus nomini librum hunc inſcriberem, facit, tum ſingularis tuus erga me amor, quo me ſemper es proſecutus, & ſtabilis ac firma, quæ inter nos interceſſit familiaritas; tum etiam mirus tuus ac rarus omnino in literas politiores impetus, ut hocce meæ in TE obſervantiæ teſtimonium TIBI haud ingratum fore, non vane colligam. Inhumanus prorſus viderer, ſi ullam

quam occasionem præterlabi sinerem, qua TIBI gratum animum declarare possem, inprimis cum opusculo huic tenui ac levidensi non parum splendoris ex dotibus tuis egregiis concilietur. Hilari idcirco, quæso, fronte Psellum hunc excipe, quod mihi quodam modo dolorem istum leniet, quem persentisco, ubi brevi me ista voluptate privatum iri recordor, quam ex doctissimis tuis ac mira suavitate conditis sermocinationibus percipio. Summopere vero TE rogo, ut eundem amorem, quem mihi præsenti testatus es, etiam absenti servare velis; ego vero non patiar, ut quicquam de amicitia nostra imminutum esse videatur. Vale. Scribebam Lugduni Batav. pridie Cal. Junii MDCCXLV.

VIRO

CLARISSIMO

GILBERTO GAULMINO

QUÆSTORI MOLINENSI

PHIL. JAC. MAUSSACUS

S. D.

En *Tibi* GAULMINE VIR PRÆSTANTISSIME, *Psellum tuum, quem nuper nomini tuo, dum una Lutetiæ versaremur dicandum destinaveram. Tuum illum dico non tam quod tibi ex pollicitatione debeatur, quam quia nemo melius te dignitatem ejus & excellentiam novit, quod, etsi laudum virtutumque tuarum perpetuus præco non essem, probarent tamen satis breves illæ eruditæque notæ, quas paucis diebus ut omnes amici tui sciunt effutiisti potius quam meditatus es in obscurissimum ejusdem auctoris de Dæmonum*

 ope-

operatione libellum. Poterat hunc quidem amicitia nostra non πρόσκαιρος *jure sibi vindicare: sed eruditio tua non vulgaris, & ingenium extra omnium ingeniorum aleam positum extorquere valuit ab invito. Est hic auctor, ut non te latet, Platonicus insignis, & qui ex professo non tantum Platonem imitatur eloquendo, sed philosophando. Latuit autem hactenus iste liber de lapidum virtutibus, qui, ne quid assentationis gratia videar dixisse, excellentissimus est, & inter praecipuos ejus labores ac foetus meretur praecipuum nancisci locum. Eum mei gratia Jacobus Sirmundus e societate Jesu vir mihi amicissimus, & his literis, quae nos humanos faciunt, non leviter tinctus, e veteri quodam codice descripsit, & descriptum liberaliter communicavit, sed adeo scatebat mendis ille codex, ut ipsa soricina naenia esset confossior: tantis enim repletum hoc exemplar confusionibus inveni, ut quamvis de lapidibus longe inter se diversis agat auctor, tamen quia aliquando quae sibi contraria erant in unum coaluerant, nullae plane contrarietatis notae apparerent. Magnum est fateor, ab erroribus qui veterum libros obsident, eos pergare & liberare, sed confusiones quibus mens auctoris obscuratur, ordo & series operis turbatur, similiaque monstra*

do-

domare, majus illud opus est. Quod tu probe nosti, MI GAULMINE, *qui in istis adeo es* τριβωνευόμενος, *ut e paucissimis qui in hoc senio literarum idem dolium versant, non verear te principem constituere, licet eam ætatem adhuc non attigeris, qua majores dicimur. Tanto enim ingenii acumine polles, ut quæ alii assequuturos se vix audent sibi polliceri multorum annorum curriculo, tu brevissimo spatio, ipso temporis puncto & momento ea non solum attingas, sed & longe majora & difficiliora. Omnes hodie qui literis operam, ut decet, navant, & humanitatem quam pauci noverunt colunt, vel ad plurium linguarum cognitionem pervenire gestiunt, ut omne genus auctorum bonæ notæ familiare sibi reddere queant, & historiam ab ovo, ut dicitur, usque ad mala, qui ultimus studiosi & sapientis hominis scopus esse debet, perfectissime tenere. vel scientias consectantur, Philosophiam dico, Theologiam, Medicinam, vel Mathematicas disciplinas, aut Juris artem. Eorum qui in scientiarum cognitione immorantur bona pars, linguas, sine quibus frustra cupimus scire, ignorat & bonis ac humanioribus literis est destituta, ita ut id hominum genus imitari & eorum vestigia premere, hoc sit semper velle cæcutire & cum barbarie luctari. Reliquorum,*

quorum pusillus est numerus, bona enim mente pauci præditi sunt in literis, quæ hodierna est nostri sæculi supinitas, unum te novi, GAULMINE, *qui plures linguas calleas, & earum cognitioni sedulo cottidie incumbas. Mirata est olim Athenæi ætas aurea & cultissima homines* διγλώττους: *vide amabo te quid nostra ferrea factura sit, quæ virum non* δίγλωττον *dumtaxat, sed* πεντάγλωττον *habet, quem priori illi sæculo opponat. De te loquor* GAULMINE, *quem omnes qui te de facie noverunt, sciunt Arabismi scientissimum, Hebraismi, Turcismi, de linguis enim Græca & Latina quid attinet loqui? cum in eis tantos profectus jam feceris, ut pauci qui tecum possint comparari in earum cognitione supersint, qui te superet nemo. Novit hoc probe pridem senatus Parisiensis a quo cum præfecturam tuam ambiebas, tantis oneratus est laudibus, ut in Magistratuum numerum contra quam vetant hujus imperii leges, te sine probatione cooptaverit. Nulla autem earum linguarum Orientalium est,* καὶ τοῦτο θαυμαστότατον, *quam intra paucos menses perdiscere non possis, dummodo fido liceat uti tibi præceptore, tam tenaci memoria gaudes, tanta discendi, & literas tractandi cupidine. Faxit Deus qui nos & nostra omnia temperat, ut Nestoreos ad rei literariæ incrementum*

tum ſuperes annos, & tarda ſit illa dies; quæ te nobis eripiet. Vale MI GAULMINE, *vive in æternum, & pignus, iſtud amicitiæ in te noſtræ certiſſimum accipe. Tutare nos ab invidorum linguis, & tumultuarium huncce laborem noſtrum limatiſſimo ingenio tuo excole, perfice, atque adorna curis tuis: quæ enim nos dum procedebant operæ ſcripſimus, emendationem potius auctoris & interpretationem ſpectant, quam illuſtrationem. Iterum vale. Ex muſæo noſtro. Toloſæ Kalend. Septembris. Anno* MDCXV.

LECTORI BENEVOLO

S. D.

JO. STEPH. BERNARD.

De Pſelli noſtri vita ejusque ſcriptis, non eſt quod quicquam memorem Benevole Lector, cum illa quæ huc ſpectant abunde cognoſci queant ex Leonis Allatii Viri Doctiſſimi Diatribe de Pſellis, a Celeberrimo Jo. Alb. Fabricio iterum edita Tom. V. Bibliothecæ Græcæ. Breviter tantum recenſebo illa, quæ de hoc de lapidum virtutibus libello monenda habeo; tum etiam quid ipſe ad novam hanc editionem contulerim, exponam. Primus hunc libellum in lucem emiſit Claudius Ancantherus, ut teſtatur Lindenius de ſcriptis Med. p. m. 546. *Nomenclator Gemmarum, quæ magis in uſu ſunt, cum earundem medicinis, nunquam antehac, quod ſciri adhuc potuerit editus, Claudio Ancanthero Medico & Cæſareo Hiſtorico ex Græco. Acceſſerunt ejusdem Ancantheri in hunc libellum Notæ breves non infructuoſæ. Typis Otthomarianis*, 1594, *in* 8. Prodiit deinceps una cum Plutarcho de Flu-

Fluminibus cura Philippi Jacobi Mausſaci, qui primus eum Græce edidit, addita verſione & notis, Toloſæ. 1615. in 8. Tranſtulit quoque hunc Pſelli libellum in Latinum & Italicum ſermonem Anatomicus dexterrimus Adrianus Spigelius, quod refert Leo Allatius in Diatribe cap. XLVII. p. 31. *Ejusdem Libellum*, de Lapidum virtutibus *Philippus Jacobus Mauſſacus primus vulgavit, Latine vertit, & emendavit, editus eſt Toloſæ Græce & Latine anno* 1615. 8. *Verum libellum hunc ante Mauſſacum Latine & Italice redditum ab* Adriano Spigelio *Philoſopho & Medico, & Gymnaſii Patavini Anatomico, apud Liberalem Cremam Philoſophum ac Medicum Tarviſinum præſtantiſſimum conſervari ad hunc diem, Epiſtola ſua mihi, utriusque amiciſſimus, Jacobus Philippus Thomaſinus ſignificavit. Libelli item meminit Caſaubonus in Ælii Spartiani Antoninum Caracallam Notis. Et Juſtus Rycquius in Epiſt. Centuria nova Epiſt.* 29. *in Saregica Bibliotheca inter alia opuſcula Manuſcripta illum ſe vidiſſe refert.* Hæc Leo Allatius loc. cit. Nunquam vero quod ſciam, Spigelii verſio lucem adſpexit. Ex apographo Jacobi Sirmondi ſe hunc librum vulgaſſe fatetur Mauſſacus in Epiſtola Dedicatoria ad Gilbertum Gaulminum.

Cæ-

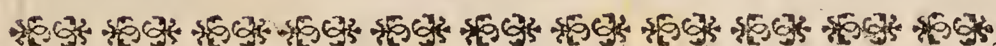
Cæterum an Pſellus & quisnam iſte fuerit, an vero alius hujus libelli auctor ſtatuendus ſit, diſquirit Leo Allatius loc. cit. cap. x. pag. 8.

Meditanti vero mihi denuo hunc libellum vulgare, ſola ſeſe mihi obtulit editio Mauſſaci, quæ Græcum textum ſiſteret, quam ſolam proinde ſequi debui; neque etiam Cl. Ancantheri verſionem oculis luſtrare licuit, quamvis id valde optaſſem, inprimis cum Mauſſacus uſus ſit Codice lacero admodum ac mutilo, quæ res Viro eruditiſſimo impoſuit, ut mire quædam loca explicuerit. Quamvis autem nihil præter Mauſſaci editionem ad manus eſſet, quod mihi fuiſſet adjumento; ſperabam tamen fore ut maculas ſi non omnes, ſaltim plurimas eluerem, ſi ſcriptores, qui in eodem argumento occupati fuerunt, conſulerem atque conferrem, quod quantum mihi profuerit Tu Lector judicabis. In notis ſtudui potiſſimum nævos abſtergere, qui ſenſui verborum ac auctoris menti officerent, ac ubi id non prorſus ἀπροσδιόνυσον videbatur, aliis quoque auctoribus aliquam lucem affundere ſategi. Tu vero B. L. conatus hoſce boni conſule, ſic ad plura tentanda animus mihi adjicietur. Vale.

TOI

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ
ΨΕΛΛΟΥ

ΚΑΙ ΥΠΕΡΤΙΜΟΥ ΠΕΡΙ ΛΙΘΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ.

SAPIENTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

P S E L L I

DE LAPIDUM VIRTUTIBUS LIBELLUS.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

[1] ΨΕΛΛΟΥ

Καὶ ὑπερτίμου περὶ λίθων δυνάμεων

Αἰτιολογίσασθαι μέν σοι τὰς ἐν τοῖς λίθοις δυνάμεις οὐκ ἂν τολμήσαιμι, οὐδὲ μιμήσομαι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν [2] Δογματικῶν τὴν προπετείαν, δυνάμενος ἀφ' ἑκάστου πολλὰ εὑρεσιλογεῖν. Εκάστης δὲ τῶν διεγνωσμένων ἡμῖν λίθων, καὶ ἃς μάλιστα ἀγαπῶμεν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἐνούσας δυνάμεις ἀνακαλύψω σοι, ἵνα ἐν καιροῖς αὐτοῖς χρῷο, καὶ τινα ὠφελείαν καρπίζοιο παρ' αὐτῶν, καὶ ἵνα

1. ΨΕΛΛΟΥ. De auctore egimus in Præfatione, quam vide sis,

2. Δογματικῶν. Dogmaticos hic traducit, qui eorum quæ quæruntur, veras causas se

SAPIENTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

P S E L L I

De lapidum virtutibus libellus

Interprete Philippo Jacobo Mausſaco.

VIrtutum quæ lapidibus inſunt cauſas tibi redditurum me vix auſim mihi polliceri : nec hac in parte imitabor inſolentiam & temeritatem Dogmaticorum, licet poſſim multa & facunde & copioſe de quolibet dicere. Lapidum autem qui nobis cogniti ſunt, & quas maxime in illis amamus virtutes aperiam tibi, ut in tempore ipſis utaris, & aliquid utilitatis ex eis accipias, utque lapides nobis inco-

ſe inveniſſe profitebantur. Sextus philoſophus lib. 1. Pyrrh. Hypotypoſ. cap. 1. acerrimus eorum hoſtis conſulendus. Dogmatici fuere Ariſtoteles, Epicurus, Stoici & alii quidam. MAUSSACUS.

 1. Σπογ-

ἵνα τὰς ἀγνώστους ἡμῖν λίθους ἐάσω τὸν Ὀνοκάρδιον, καὶ τὴν Ὁλκάδα, καὶ τὸν [1] Σπογγίτην, τόν τε [2] Λειμωνιάτην, καὶ τὸν [3] Λιγγούριον, τόν τε Τριγλίτην, καὶ τὸν [4] Τριόφθαλμον, καὶ τὸν [5] Σοκόνδιον, καὶ [6] Σκριγγίτην, καὶ τὸν [7] Σχιςὸν, καὶ ὅσοι τοιοῦτοι, ὧν τὰ ὀνόματα μόνον ἴσμεν, οὐ μέντοι γε αὐτοῖς ἐντυγχάνομεν· ἀπὸ τῶν γνωριμοτέρων ἡμῖν ἀπάρξομαι.

Αὐτίκα ὁ [8] Ἀδάμας· χροιὰν μὲν

οὗτος

1. Σπογγίτην. Dioſcorides lib. v. cap. CLXIII. Plinius lib. XXXVII. cap. x. *Spongites ſpongiæ nomen repræſentat.*

2. Λειμωνιάτην. Plinius loc. cit. *Limoniates eadem videtur quæ ſmaragdus.*

3. Λίγκουρον. Legendum potius λιγγούριον, vel λυγκούριον. Male eſt apud Heſychium λυγιουργὸν, τὸ ἤλεκτρον, indubie reponi debet λυγκούριον. Lyncurium adeo notum eſt, ut mirari ſubeat, quomodo Pſellus ipſum inter ignotos lapides recenſere voluerit. MAUSSACUS.

3. Λιγγούριον. Plinius lib. XXXVII. cap. II. & III. Solinus Polyh. cap. VIII. Marbodeus cap. XLI.

4. Τριόφθαλμον. Plinius lib. cit. cap. XI.

Tri-

cognitos deſeras, Onocardium ſcilicet, Olcadem, Spongitem, Leimoniatem, Lincurium, Triglitem, Triophthalmum, Socondium, Scringitem, Schiſtum & quotquot hujusmodi ſunt, quorum nomina ſola tenemus, in eos vero nunquam incidimus. Incipiam igitur ab his qui nobis magis noti ſunt.

Adamas ſtatim occurrit, qui vitreum & ſplen-

Triophthalmos cum onyche naſcitur, tres hominum oculos ſimul exprimens.

5. Σοκόνδιον. Videtur legendum ϗ τὸν Σακόδιον. Eſt ſpecies Jaſpidis de qua Plinius lib. XXXVII. cap. IX. *Alterum earum genus deſcendit ad hyacinthos. Hunc colorem Indi ſacon vocant, talem gemmam ſacodion.*

6. Σκριγγίτην. Corrigo ϗ τὸν Συριγγίτην. Plinius lib. cit. cap. X. *Syringites ſtipulæ internodio ſimilis, perpetua fiſtula cavatur.*

7. Σχιϛόν. Dioſcorides lib. V. cap. CXLV. Plinius lib. XXXVI. cap. XX.

8. Ἀδάμας. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. IV. Solinus Polyhiſt. cap. 65. Theophylactus Simoc. Quæſt. Phyſic. Quæſt. I. Marbodeus de gemmis cap. I.

 1. Ἡμι-

οὗτος ἔχει ὑελίζουσαν καὶ στιλπνὴν, κραταιός τέ ἐστιν καὶ δύσθραυστος· [1] ἡμιτριταίους πυρετοὺς σβέννυσιν ἐξαρτώμενος.

Ὁ [2] Αἱματίτης ὀνομάζεται δὲ [3] οὗτος, ὅτι βρεχόμενος ὕδατι αἱματώδη χροιὰν ἀφίησι· ὀφθαλμίας ἰᾶται μεθ' ὕδατος ἐγχριώμενος.

[4] Ἀμέθυστος [5] ὑακινθώδης μέν ἐστι τὴν χροιὰν, ἰᾶται δὲ καὶ κεφαλαλγίας, καὶ τοὺς πίνοντας [6] οἶνον φυλάττει νήφοντας, ὅθεν αὐτῷ καὶ τοὔνομα.

Ὁ

1. Ἡμιτριταίους. Alias vires ipsi adscribunt Plinius loc. cit. & ex eo Marbodeus.

2. Αἱματίτης. Dioscorides lib. v. cap. CXLIV. Plinius lib. XXXVI. cap. XX. & lib. XXXVII. cap. X. Galenus lib. VIII. Simpl. Medic. p. m. 121. Solinus cap. XLII. Marbodeus cap. XXXVI. χρυσετήσιος λίθος dicitur Chemicis. Glossæ Chemicæ p. 144. χρυσετήσιος λίθος, αἱματίτης.

3. Οὗτος. Forte melius οὕτως, sed parum refert utro modo legas. MAUSSACUS.

3. Οὗτος. Legend. οὕτως.

4. Ἀμέθυστος. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Mar-

ſplendidum habet colorem, ſolidusque & fractu difficilis. Febres ſemitertianas ſuſpenſus aut alligatus reſtinguit.

Æmatites ita vocatur, quod aqua irriguus ſanguineum colorem induat, ſanat hic morbos oculorum, aqua illitus.

Amethyſtus hyacinthini coloris eſt, ſedat dolores capitis & vinipotores aut bibaculos abſtemios reddit & ſobrios, unde illi nomen.

Car-

Marbodeus cap. IV.

India mittit eum, gemmarum maxima nutrix,
Hic facilis ſculpi, contrarius ebrietati.

5. Ὑακινθώδης. Theophraſtus ὑακινθῶδες diceret, quia ἀμέθυσον vult eſſe neutrius generis, ſed ut puto ἀμέθυσος & ἀμέθυσον dici poteſt, hoc in neutro, illud in maſculino, quare nihil hic mutandum. MAUSSACUS.

5. Ὑακινθώδης. Dicitur quoque ἡ ἀμέθυσος, in fœminino genere ſic Heliodorus Æthiopic. lib. v. cap. XIII. ubi eleganter hanc gemmam deſcribit.

6. Οἶνον. membrana male habebat οἴνϰ. MAUSSACUS.

 1. Ἄγ-

Ὁ [1] Ἄνθραξ ἐν Ἰνδοῖς μὲν ἔχει τὴν γένεσιν· ἔστι δὲ ἄνθραξιν ἐμφερὴς, καὶ ὁ μέντοι ἐστὶ [2] τηλεφεγγὴς, ὁ δὲ [3] βραχύτητι μελάντερος. Εὑρίσκεται δὲ ἐν ὄρεσιν ἀντιλάμπων ταῖς ἀκτῖσι ἡλιακαῖς, καὶ [4] ποικιλλόμενος μέν· [5] Τοῦτον οἱ λιθογνώμονες ἴσασιν, οὐ μήν γε καὶ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ μεμαθήκασιν, εἰ μὴ μόνον τὸν Ἀνθρακίτην τὸν παρὰ Θεσπρωτοῖς γενόμενον, ἔλαττον τὸ πυραυγὲς ἔχοντα. [6] Κεφαλαλγίας ἰᾶσθαί φασι παρὰ τῷ κάμνοντι θυμιώμενον.

Ὁ

1. Ἄνθραξ. Plinius lib. XXXVII. cap. VII. Marbodeus cap. X.

2. Τηλεφεγγὴς. Inquinatissima hæc erant in manu exarato. Nos conjectura restituimus καὶ ὁ μέντοι ἐστὶ τηλεφεγγὴς, nam quid sit θυληφεγγὴς, ut scriptum erat in codice, nemo scit. MAUSSACUS.

2. Τηλεφεγγὴς. Bene Maussacus hæc restituit. Aelianus Hist. Animal. lib. VIII. cap. XXII. de hac gemma. Τὴν δ' οὖν λίθον ἔνδον ποι κατέθετο· εἶτα νύκτωρ διυπνισθεῖσα, ὁρᾷ αὐγήν τινα καὶ αἴγλην ἀφιεῖσαν καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος ὡς εἰσκομισθείσης δᾳδός· τοσοῦτον ἄρα ἐκ τῆς βώλου τὸ σέλας ἀνίει τε καὶ ἐξέκτεινε.

3. Βραχύτητι. Legendum βραχύ τι.

4. Ποικιλλόμενος. Forte

Carbunculus in India generatur, eſt autem carbonibus ſimilis, ſplendet unus procul, alter vero ob exiguitatem nigrior eſt. Porro invenitur in montibus adverſus ſolis radios reſplendens & variegatus. Hunc quidem Gemmarii optime norunt, ſed ejus virtutes nequaquam, ſi Anthracitem excipias, qui apud Theſprotos naſcitur, & igneum ſplendorem habet remiſſiorem. Hunc morbis capitis mederi referunt, ſi ægroto offeratur ſuffitus.

Æſcha-

te ποικιλείμων. membrana habet ποικιλιαμενος, omnino male. MAUSSACUS.

4. Ποικιλλόμενος. Locus haud dubie corruptus, cujus ſanatio a codice MS. eſt exſpectanda.

5. Τοῦτον. De ejus viribus ſic diſſerit Habdarrahamanus Tract. III. de Gemmis. cap. I. *Inter præcipuas, ac præſtantiſſimas carbunculi virtutes iſtæ recenſentur. Si quis carbunculo ſeſe obſignat, vel appenſum geſtat, tutus, ſecuruſque erit a contagio & peſte. Cor mirum in modum lætificat, ejuſque abigit moerores. Venenis præſentaneum eſt remedium, quod inter notiſſimas ejus virtutes recenſendum eſt.*

6. Κεφαλαλγίας. Videtur ante hanc vocem excidiſſe τοῦτον.

 1. Ἀι-

Ὁ [1] Αἰσχάτης· ἔστι δὲ ποικίλος τὴν χροιὰν καὶ διηγλαϊσμένος· καὶ ὁ μὲν [2] πάρωχρος, ὁ δὲ φοινικόχρους ἢ [3] σαρκοειδής· Ὀφθαλμῶν ῥεύματα καὶ κεφαλαλγίας ἰᾶται, ἐπέχει δὲ καὶ ῥοῦν γυναικῶν καὶ τῷ [4] ὑγρῷ ὕδρωπι ἀντίθετός ἐστι καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὸ [5] παρίον τῆς ξηραντικῆς δυνάμεως, ὡς καὶ ὕδωρ ἀναπίνειν δύνασθαι καὶ κενὸν ἄγγος ποιεῖν.

Ὁ

1. Αἰσχάτης. Idem qui Achates dicitur. consulantur de eo Plinius lib. XXXVII. cap. X. Solinus cap. XI. Marbodeus cap. II. Orpheus p. 230. qui corruptus p. 236. vs. 66. quem locum hac occasione emaculemus.

> Σπερχόμενοι ποτὶ βωμὸν, ἀολλέες ἐκπροθμολόντες
> Χηραμόθεν, ὀρόωνται ἐφερπύζοντες ἀϋτμήν.

vertit interpres.

> *Festinantes ad aram, confertim erumpentes*
> *Ex suis latibulis, adreptantes adspectant.*

Pro ὀρόωνται, legendum ἀρύονται.

2. Πάρωχρος. Illum videtur innuere qui leucachates, vel eum qui cerachates dicitur, de quo Marbodeus loc. cit.

> *Cerea cui facies, quia creber, vilis habetur.*

Fru-

Æſchates diverſicolor eſt & ſplendidus: unus autem pallidus eſt, alter rubicundus aut carneus: oculorum fluxionibus & capitis doloribus medetur, & ſiſtit mulierum menſtrua, adverſaturque omnino humidæ hydropiſi., tantumque virtutis ſiccificæ ei ineſt, ut & aquam ebibere poſſit, & vas vacuum relinquere.

Be-

Fruſtra nititur Marbodeus, etymologiam hujus vocis ex latino ſermone petere, cum ſic dicatur hic lapis, quod cornu colore referat.

3. Σαρδοειδής. Putamus reſtituendum σαρκοειδὴς, ut paulo poſt legitur in ὄνυξ. MAUSSACUS.

3. Σαρκοειδὴς. Sic correxit Mauſſacus, ſed præſtabit ſervare lectionem codicis MS. cum Plinius loc. cit. & alii, ſardachatem memorent.

4. Ὑγρῷ ὑδρ. Viderint Medicorum filii, quid ſit humida hydropiſis. MAUSSACUS.

4. Ὑγρῷ. Anaſarcam opponi ſiccæ Tympanitidi recte ad oram exemplaris, quo utor notavit vir Doctus.

5. Πεϱλὸν. Melius παϱλὸν. MAUSSACUS.

5. Παϱλὸν. Monui in notis ad Demetrium Pepag. p. 10. πέλον eſſe legendum, meque antea temere nimis fidem adhibentem Mauſſaco ſuſpicatum eſſe legend. πέϱλτλον. Vidi poſtea virum

Ὁ δὲ [1] Βήρυλλος. Τρεῖς δὲ τούτου τοῦ λίθου μορφαί, καὶ ὁ μὲν αὐτῶν [2] ἐλαιοβαρύς ἐστι τὴν χροιάν· ὁ δὲ θαλάττῃ προσεοικώς· ὁ δὲ λαμπρὸς τὰς αὐγὰς καὶ ὁμοφυὴς, καὶ λάμπων πόῤῥωθεν· οὗτος οὖν ὁ λίθος ἐντάσεις ἰᾶται, καὶ σπασμοὺς, καὶ ὀφθαλμῶν ὀδύνας, καὶ [3] ἴκτερον.

Ὁ [4] Γαλακτίτης ἀποῤῥήτῳ βρύει γάλακτι, ἔνθεν γὰρ αὐτῷ καὶ τοὔνομα· κατασπᾷ δὲ γάλα ταῖς γυναιξί· λήθην δὲ ἐργάζεται τῶν κακῶν καὶ μνήμην [5] τῶν κα-

rum summum Th. Reinesium lib. II. var. lect. cap. 18. pag. 301. quoque emendasse πέριαστον. sed pace tanti viri dixerim, placet adhuc lectio codicis MS.

1. Βήρυλλος. Plinius lib. XXXVII. cap. V. Solinus Polyh. cap. LXV. Marbodeus c. IX.

2. Ἐλαιοβαρύς. Forte leg. ἐλαιοβαφὴς.

3. Ἴκτερον. Cæl. Aurelianus lib. III. Morb. Chronic. cap. V. *Passio vocabulum sumsit secundum Græcos ab animalis nomine, quod sit coloris fellei.* Nempe a galbula. χρυσιασμὸς etiam dicitur. Synesius MS. libr. de Febribus. Πλειστάκις ἢ συμβαίνει ἐν τούτῳ τῷ πυρετῷ περὶ οὗ λέγομεν, φρενῖτις καὶ βὴξ ξηρὸς καὶ λειπο-

Beryllus. Tres ſunt hujus lapilli formæ, alius colorem habet olei obſcurum, alius marinum, alius denique ſplendidus eſt, & ejusdem naturæ, & procul reſplendens. Lapis igitur hic intentiones curat, convulſiones, oculorum dolores, aariginem.

Galactites occulto ſcatet lacte, unde & ipſi nomen inditum eſt, mulieribus vero lac attrahit, & oblivionem inducit malorum, quorum memoriam etiam revocat. contra-

ποθυμία ἢ χρυσιασμὸς ὅ ἐστι ἴκτερος.

4. Γαλακτίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CL. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. x. Solinus cap. XII. Orpheus p. 200. Marbodeus cap. XXXI. corruptus leviter Orpheus p. 202.

Λαὶ δέ σε καὶ βασιλῆες ἀμύμονες αἰδέσσονται

Legend. Ναὶ δέ σε κ. τ. λ.

5. Τῶν κακῶν. Haud dubie legendum τῶν καλῶν. Orpheus de Lapidibus pag. 200. vs. 7.

Ἠδ' ἄρα μιν λήθαιον ἐφήμισαν, οὕνεκεν αἰεὶ
Μεμνῆσθαι κακότητος ὀϊζυρῆς ἀπερύκει
Θνητοὺς ἀθανάτους τε· νόον δ' ἐρατεινὸν εἶναι
Θέλγει, ἐποτρύνων ἀγανὰ φρεσὶ βουλεύεσθαι.

I. Γὰρ

κακῶν· ἀντίθετος [1] γάρ ἐστι καὶ [2] θηρίων πληγαῖς περιαπτὸς γεγονώς.

Τὸ Ἤλεκτρον· ἔστι δὲ τὸ μὲν Ἰνδικὸν, τὸ δὲ [3] Λιβυτικόν· [4] οἰκειοῦνται δὲ παρὰ τὸν [5] Ἠριδανὸν ποταμόν· ἔνιοι δὲ καὶ δάκρυον αὐτό φασι [6] δένδρου τινός· κοῦφον γάρ ἐστι καὶ θυμιᾶται ὡς ὁ λιβανωτὸς καὶ ἡ μαστιχή· ἰᾶται δὲ δυσουρίαν περιαπτόμενος, καὶ πυρετὸν ἀπαλλάττει, καὶ στομάχου ῥεύματα ἵστησι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς δὲ ἐγχριόμενος ὀξυδορκίαν χαρίζεται.

Ἡ Ἴασπις φύσει κρυσταλλοειδὴς, [7] ὀλίγου ἐπιτεινομένη τὴν χροιὰν, καὶ ἀρίστη μὲν ἡ [8] πορφύρουσα, [9] δευτέρα

ἡ

1. Γὰρ Malim Δὲ.

2. Θηρίων. Τὰ θηρία sunt animalia venenata, vide quæ notat Cl. L. Bos. ad Act. Apost. cap. XXVIII. p. 62.

3. Λιβυτικὸν. Ad oram sui exemplaris, quod nunc in Bibliotheca Lugd. Batav. servatur, correxit Vossius Αἰγυπτικόν.

4. Οἰκειοῦνται. Forte leg. εὑρίσκονται.

5. Ἠριδανὸν. Non video quomodo Electrum Indicum & Libyticum juxta fluvium Eridanum reperiri possint

sint

trarius enim est omnino belluarum vulneribus, si circumnectatur.

Electrum. Unum quidem Indicum est, alterum Lybiticum: reperiuntur autem, juxta fluvium Eridanum. Quidam vero ipsum ajunt lachrymam esse cujusdam arboris. Leve est, idque adolent, ut thus & resinam lentisci: urinæ difficultatem circumnexum sedat, & febrem sanat, & stomachi fluxiones cohibet, & inunctum aut illitum oculis visus acuitatem præbet.

Jaspis lapis natura crystallum pene refert, paulo vehementius colorem intendens. Optimus purpureus est, melior ille qui

sint. MAUSSACUS.

6. Δένδρου. Consule Philostratum. Icon. lib. 2. in Phaëtonte (lib. I. cap. XI. p. 780.) *Idem.*

7. Ὀλίγου. Malim ὀλίγον. Ὀλίγου forte legendum apud Themistium Orat. IV. p. 69. ed. H. Steph. ἤγαγον δ' οὖν αὐτοῖς τὰ ἀγώγιμα ὅσα τέ μοι πρῶτα ὑπῆρχε καὶ ὅσα παρ' ὑμῖν ἐνθένδε ἐπορισάμην ἐν εἴκοσιν ὀλίγοις ἐνιαυτοῖς. Pro ὀλίγοις Petavius corrigit ὅλοις malim ὀλίγου, *per viginti ferme annos.*

8. Πορφύρουσα. Malim πορφυρίζουσα.

9. Δευτέρα Leg. δευτέρα ἢ ἡ.

1. Φθε-

ἢ [1] φθεγματικωτέρα παράλευκος· ἔστι δέ τις καὶ [2] ἀεροειδής· ἀναστέλλει δὲ ῥεύματα κεφαλῆς, καὶ τοὺς [3] ἐφιάλτας ἀπωθεῖται, καὶ λοιμικοῖς ἀντιτάτ-

1. Φθεγματικωτέρα. Vertit MAUSSACUS, *qui magis est vocalis*. Sed corrupta hæc vox, legend. φλεγματικωτέρα. Dioscorides lib. V. c. CLX. Λίθος ἴασπις, ὁ μέν τις ἐστὶ σμαραγδίζων· ὁ δὲ κρυσταλλώδης, ἐοικὼς φλέγματι. Sic solent librarii voces similes confundere. Hippocrates lib. de Insomniis. Sect. IV. p. 375. ed. Foesii αὐτὴ δ' ἑωϋτῆς ἡ διάνοια οὐ γίνεται leg. αὐτὴ δὲ ἑωϋτῆς ἡ διακονία οὐ γίνεται. Oribasius Anatom. p. 120. καὶ ἔστιν αἰσθητὸν τὸ στόμα τοῦ πόρου τούτου, κἂν μὴ πάνυ τι μέγα τὸ ζῶον ᾖ. Quæ verba haud dubie prave se habent. Lego καὶ ἔστιν αἰσθητικὸν τὸ σ. τ. π. τ. κ. μ. π. τ. μέγα τὸ ξῦον ᾖ. Cassius in Quæst. Medic. Quæst. XXII. ὥστε καὶ τούτου κακωθέντος, καὶ τῆς φωνήσεως ὑποκειμένης, εἰκότως οὐκ ἀντιλαμβάνονται τῶν φωνῶν. Verba καὶ τῆς φωνήσεως ὑποκειμένης omisit in versione Conr. Gesnerus, haud dubie quod illa conrupta judicaret, corrige itaque καὶ τῆς σφηνώσεως ὑποκειμένης. Orpheus Argonaut. vs. 424.

Καὶ κρόνον αἰνολέτην, ὥς τ' ἐς Δία τερπικέραυνον
Ἤλυθεν ἀθανάτων μακάρων βασιλήϊος ἀρχή·

Suspicor legendum καὶ κρόνον εὐνολέτην κ. τ. λ. Thryphiodorus de excid.

qui magis est vocalis, parumper albus. Est & aëreus quidam qui capitis fluxiones tollit, & expellit malum illud, quo cum laborat quis, se grandi mole opprimi noctu &

cid. Ilii vs. 412.

--- μάτην δὲ χρῆς ἅπερ ἴσχεις

varie tentarunt hunc locum viri docti, sed Erud. Merrick ex codice MS. Cl. Reimari aliam adfert lectionem.

--- μάτην δ' ὑλάεσ' ἀπερύκεις.

Pro ἀπερύκεις corrigit ἀγορεύεις, malim legere ἀπερύγεις. Hesychius ἐρύγειν, φωνεῖν. Aristides Orat. in Minervam p. 10. ἀναπνεῖ τε εἰς αὐτόν. Corrigit vir Doctus ἀναπαύει, quam emendationem rejicit tueturque vulgatam lectionem Cel. Jac. Elsnerus in schediasmate critico pag. 40. suspicor legendum ἀναπνεῖ τε ἶσα αὐτῷ. levi, ni fallor, mutatione.

2. Ἀεροειδής. Orpheus de Lapid. p. 206.

Καὶ γλαφυρὸν κομίσας ἀερόχροον αἴκεν ἴασπιν.

Sic legendum, non ut vulgo editum ἐαρόχροον.

3. Ἐφιάλτης. Actuarius lib. 1. de Dignot. morb. cap. 35. Ὁ δ' ἐφιάλτης οὕτω καλούμενος, πάθος ὢν κατὰ τοὺς ὕπνους συμβαῖνον, οὐ πάνυ μὲν καθ' αὑτὸ κακὸν, μεγάλα δέ τινα προσημαίνει κακά. ἐπιληψιῶν γὰρ καὶ μελαγχολιῶν εἴδη ἔστι τε ἀποπληξίαι, καὶ ὅ τι σύνεγγυς αὐτοῦ, θαμίζοντος τοῦ ἐφιάλτου προσημαίνεται. λέγεται δὲ ἀπὸ τοῦ δοκεῖν ἐφάλλεσθαι τινα τοῖς πάσχουσιν· ὥς τινος γὰρ αὐτοῖς ἐπικειμένου καὶ οἷον πνίγοντος

τάτlεlαι πάθεσι καὶ [1] ἐπιληπlικοῖς. Ἔστι δέ τις Ἴασπις [2] σμαραγδίζουσα· ἡ δὲ ἐμφερὴς χίονι, καὶ ἄλλη ἐμφερὴς ἀρνοῦ ἐγκεφάλῳ, ἧς οὔπω οὐδεὶς ἐγνώκει τὴν δύναμιν.

Ὁ

τος αἰσθάνονlαι οἱ τῷ τοιούlῳ κάτοχοι πάθει, μηδ' ὁτιοῦν μέλος αὐτῶν κινῆσαι δυνάμενοι· φθέγγειν δὲ φασιν αὐτοὺς τῶν δακlύλων σωρευθένlων. *Incubonem* Latini vocant. Cælius Aurelianus lib. I. Morb. Chronic. cap. III. p. 289. *Quidam veteres* ἐφιάλτην *vocaverunt*, *alii* ἐπιβολὴν, *quod utilis patientibus perhibeatur.* Loco huic male ſano varie medicinam facere conati ſunt viri docti, at omnium optime eum emendat Celeb. Trillerus in epiſtola ad me data, quam elegantem ac eruditam emendationem cum lectore communicabo. En ipſius verba. *Nihil plane in Cælio emendandum, præter vocem* ἐπιβολὴν, *quæ potius ſcribenda* ἐπωφελῆ, *aut Lat.* epophelen, *h. e.* utilem. *Dabo Cælii defenſorem & commentatorem* Heſychium: ἐπωφελὴς ὁ καλούμενος ἐφιάλτης. *Sed & dabo nunc reconditæ hujus & inſolitæ opinionis originem* ex Artemidoro Lib. II. Oneirocrit. cap. 42. p. 132. Ἐὰν ὁ ἐφιάλτης ἐπιθλίβῃ καὶ διδῷ καὶ συνουσιάζῃ, μεγάλας ὠφελείας προσαγορεύει· μάλιστα δὲ, ὅταν μὴ βαρῇ. Hæc Vir Doctus, qua emendatione nihil verius & elegantius fingi

& ab alio invadi putat: & pestiferis morbis ac epilepticis omnino adversatur. Est & Jaspis quidam in Smaragdi modum resplendens, alius vero nivi similis, alius denique hirci cerebrum referens, cujus nemo hactenus vires novit.

Idæ-

gi atque excogitari potest.

1. Ἐπιληπτικοῖς. Editio Maussaci ἐπιλειπτικοῖς, quod a librariis profectum videtur, sed male omnino se habet, ut satis docet vocis originatio. Nonus. cap. XXXVI. p. 45. ὠνόμασται δὲ τὸ πάθος ἐπιληψία, διὰ τὸ ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ κρατεῖσθαι αὐτῶν τὰς αἰσθήσεις. Quæ verba hausit ex Alexandri Trall. lib. I. c. XV. p. 62. apud quem male hodie ἐπιλανθάνεσθαι legitur, quod recte ad oram sui exemplaris in ἐπιλαμβάνεσθαι, mutaverat Renatus Moreau. H. Stephanus in Diction. Medic. p. 322. edidit ἐπιλαμβάνειν. Frequenter η & ει inter se permutantur. Rhazes de Pestilentia in Procem. p. 243. οὗτος τοίνυν ὁ θαυμαστὸς ἀνὴρ εἰς δύο ἤδη τεμὼν τὴν νόσον. pro ἤδη legend. εἴδη. Ceterum Jaspidem etiam adversus epilepsiam commendant Alexander Trallianus lib. I. c. XV. p. 83. & Nonus cap. XXXVI. p. 47.

2. Σμαραγδίζουσα. Plinius H.N. lib. XXXVII. c. IX. *Totus vero oriens pro amuletis traditur gestare eam quæ ex iis Smaragdo similis est.*

Ὁ [1] Ἰδαῖος Δάκτυλος ἐν Ἴδῃ τῆς Κρήτης γίνεται, καί ἐστι τὸ σχῆμα δακτύλῳ ἀνδρὸς ἐμφερὴς τῷ ἀντίχειρι· τὴν χροιὰν σιδηρόχρους· οὗτος ὁ λίθος δικαιότατος πάντων τῶν λίθων ἐστι· τὰς μὲν γὰρ ἐκ τῶν δικαίων μίξεων γενομένας σπορὰς τελειοῖ, φθείρει δὲ τὰς ἀθεμίστους καὶ παρανόμους.

Ὁ [2] Κρύσταλλος ἔοικε μὲν ὕδατι καθαρῷ, [3] ἐγκαεὶς δὲ ὑπὸ Ἡλίου χροιὰν ἀμε-

1. Ἰδαῖος. Totidem ferme verbis hæc legas apud Plinium lib. XXXVII. cap. X. *Idæi Dactyli in Creta, ferreo colore pollicem humanum exprimunt.*

2. Κρύσταλλος. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. II. Solinus cap. XXIV. Orpheus de Lapid. pag. 198. Marbodeus cap. XXIII.

3. Ἐγκαεὶς. Crystallos varii reperiri coloris notum est, sed an a solis radiis colores mutentur, nescio. Vereor valde ne lacuna hic subsit: tradunt enim auctores hanc gemmam a sole inradiatam, ignem concipere, & hanc ejus virtutem apud Psellum excidisse puto. Orpheus loc. cit. vs. 7.

Εἰ γὰρ ἄτερ κρατεροῖο θέλεις πυρὸς ἐς φλόγας ὄρσαι,
Κέκλομαι αὐαλέων μιν

ὑπὲρ

Idæus Dactylus in Ida Cretæ gignitur, eſtque ejuſdem formæ cum pollice hominis, ferreo colore. Hic autem lapis juſtiſſimus omnium lapidum eſt, foetus enim ex juſtis nuptiis procreatos perficit, corrumpit vero eos qui contra & leges & jus generantur.

Cryſtallus ſimilis eſt aquæ puræ, accenſus vero a ſole Amethyſti colorem induit, & in ob-

ὑπὲρ δαΐδων καταθεῖναι·
Αὐτὰρ ὅγ' ἠελίοιο καταντίον αὐγάζοντος
Αὐτίκ' ὑπὲρ δαΐδων ὀλίγην ἀκτῖνα τανύσσει.
Ἠδ' ὅτε καρφαλέης τε θίγῃ καὶ πίονος ὕλης,
Καπνὸν, ἔπειτα δὲ πῦρ ὀλίγον, μετὰ δὲ φλόγα πολλὴν
Ὄρσει· τὴν δ' ἄρα φασὶ παλαιγονίης ἱερὸν πῦρ.

In quinto verſu pro Ἠδ' ὅτε legendum Ἢ δ' ὅτε. Marbodeus loc. cit.

Sed certum cunctis, neque ſtat violabile tanquam
Quod lapis hic ſoli ſubjectus concipit ignem,
Admotosque ſibi ſolet hic accendere fungos.

Forte itaque apud Pſellum legendum. ἐγκαεὶς δὲ ὑπὸ Ἡλίου ἀνάπτεται, ἐνίοτε μὲν χρόιαν κ. τ. λ.

 1. Τρό-

ἀμεθύσου μεταλαμβάνει, ἐπὶ δὲ τὸ βαθύτερον τραπεὶς Ἰάσπιδι γίνεται ὅμοιος· οὗτος [1] τρόμους ἀπερύκει καὶ ἐκλύσεις νεύρων ἀνατριβόμενος.

Ὁ [2] Λυχνίτης· ἔστι δὲ [3] κυκλάλωπος ἀρτηθεὶς ἀπὸ τοῦ τραχήλου, ῥεύματά τε ἐπέχει ὀφθαλμῶν ἐν λινῷ ῥάκει περιτεθεὶς τῷ μετώπῳ.

Ὁ [4] Μαγνίτης λίθος ἐστὶ μέγας καὶ βα-

1. Τρόμους. Vertit Mauſſacus *timores*, niſi forte typographorum error, corrige *tremores*.

2. Λυχνίτην. Ordo alphabeticus poſtulat, ut ſtatim poſt Κρύσταλλος, vel ante reponatur Κάπρειρος. Deſcivit tamen hic lapis in poſteriorem locum. Nos ſequuti ſumus Cod. manu exaratum. Ceterum de Lychnite in notis ad Hydaſpen Plutarchi diſputavimus. MAUSSACUS.

2. Λυχνίτης. Plinius lib. XXXVII. cap. VII. Quæ ſequuntur verba ἐστὶ δὲ κυκλάλωπος, omnino ſunt corrupta. Mauſſacus legit κυκλαλώψ & vertit *luſcitioſus eſt*. Sed bene quod locum mutilum eſſe ſuſpicetur. Excidit hic procul dubio deſcriptio coloris & habitus externi hujus gemmæ. Plinius loc. cit. Unam ſpeciem purpura radiare tradit, alteram cocco. Sic itaque hanc lacunam ſupplerem. ἐστὶ

δ'

obſcuriorem mutatus, Jaſpidi fit ſimilis. Is timores prohibet & diſſolutiones nervorum colliſus.

Lychnites luſcitioſus eſt, & collo ſuſpenſus occulorum fluxiones ſiſtit, ſi apponatur fronti linea lacinia involutus.

Magnes lapis eſt magnus, & gravis & enor-

ἢ πορφυρόχρεως· ἰᾶται νυκἰαλώπας κ. τ. λ.

3. Νυκτάλωπος. Si ita legas, vertendum eſt *ſpectat ad luſcitioſum.*] Sed ſi legas νυκτάλωψ, ut eſt indubie corrigendum, interpretari debes *luſcitioſus eſt*, deeſt hic forſan aliquid. MAUSSACUS.

3. Νυκτάλωπος. Gloſſæ Jatricæ MSS. Νυκταλώπας, τοὺς τῇ νυκἰὶ μὴ βλέπονἰας.

4. Μαγνίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CXLVIII. Plinius H. N. lib. XXXXI. cap. XIV. Galenus lib. VIII. de Simpl. Med. p. m. 123. Orpheus de Lapid. p. 208. Marbodeus cap. XLIII. unde dictus hic lapis docet Lucretius lib. VI. vſ. 907.

Quem Magneta vocant patrio de nomine Graji,
Magnetum quia ſit patriis in finibus ortus.

 At-

v. 302

legendum Μαγνητις.

βαρὺς καὶ ἀνόμαλος, καὶ ὁ μέν τις ἐπισπᾶται τὸν σίδηρον, ὁ δὲ ἀναπαύει· ἀναλυόμενος δὲ γάλακτι [1] ὀξυδορκίαν ποιεῖ, καὶ μελαγχολίαν [2] ἰᾶται.

Ὁ [3] Ὄνυξ εὐμεγεθής ἐστι, ὥστε τοὺς Ἰνδοὺς πόδας κλίνης ἐντεῦθεν τορεύειν· διαρθεὶς δὲ [4] πρὸς γῆν παντοίαν ἀνα-φέ-

Attamen a Magnete inventorem eum sic vocatum vult Plinius loc. cit. Etiam Ἡράκλεια λίθος dicitur. Theophylactus Simoc. Quæst. IV. p. 7. Ἡ μαγνῆτις, ἣν καὶ ἡράκλειαν λίθον, φασι, τοῦ σιδήρου διέστηκε, καὶ ὅμως διὰ μέσου τοῦ ἀέρος ὁρῶμεν τὴν ἐνέργειαν περιβαλλομένην τὴν λίθον. Quæ sequuntur apud Theophylactum corrupta sunt, quæ hic simul emendabimus. ἐπεὶ δ' ἂν οὐκ ἐξικνοῦνται, ἔστιν ὅτε οἱ ταύτης πρὸς τὸν ἄῤῥενα κλάδοι, σοφόν τι παλαμῶνται ταύτῃ οἱ φυλουργοὶ πρὸς τὸν ἔρωτα. Verba ἔστιν ὅτε male ibi esse collocata vidit jam Kimedoncius, qui proinde corrigit ἐξικνοῦντες ἔστιν οἱ. Sed nihil mutandum, verba leviter transposita, restitue ἐξικνοῦνται οἱ ταύτης — κλάδοι, ἔστιν ὅτε σοφόν κ. τ. λ.

1. Ὀξυδορίαν. Quis non videt legendum ὀξυδορκίαν? MAUSSACUS.

2. Ἰᾶται. Arthriticis praeterea hunc lapidem prodesse testatur Alexander Trallianus lib. XI. p. 656. καὶ ἡ μαγνῆτις δὲ λίθος φορουμένη

enormis: unus est qui ferrum attrahit, alter qui rejicit, lacte vero dissolutus visus acuitatem præbet, & melancholiam sanat.

Onyx maximus est, adeo ut Indi lectorum pedes ex eo tornent. Sublatus in terram omnem recipit colorem, aut carbun-

μένη τῶν ὀφθαλμικῶν θεραπεύει τὰς ὀδύνας.

3. Ὄνυξ. Plinius lib. XXXVII. cap. VI. Marbodeus cap. IX. pro ἐντεῦθεν in Maussaci editione typographorum incuria legitur εὐτεῦθεν.

4. Πρὸς γῆν. Suspicor legendum πρὸς αὐγήν. Sic truncant librarii modo initia modo fines vocum. Redit mihi in mentem locus Aristæneti, ubi pariter vocabuli finis neglectus illum obscurum reddit lib. I. Epist. XV. pag. 102. Ἔρωτος ὁ φανέντος, γέγονε, ῥίψασπις εὐθὺς, ὁ τέως θρασὺς, καὶ τὴν δεξιὰν ἀκοντὶ προσανατείνας, ὡμολόγει τὴν ἧτταν. Corrigunt Viri docti ἑκοντὶ aut ἀκοντὶ, sed vereor ne locus in graviori mendo cubet, forte legendum καὶ τῇ δεξιᾷ ἀκόντιον προανατείνας. Interdum nimis liberaliter literam addidere librarii. Plutarchus de Fluminibus pag. 59. ed. Maussaci. de lapide Clitoride ἐστι δὲ λίαν μελάγχρους, ὃν κόσμου χάριν οἱ ἔγχωροι φοροῦσιν ἐν τοῖς Σωτηρίοις. Sic edidit Maussacus, corrigo ἐν τοῖς ὠταρίοις, favet Codex MS. in quo legebatur Σωτάριοις.

φέρει χροίαν, ἢ γὰρ ἀνθρακώδη, ἢ μέλαιναν, ἢ σαρκοειδῆ· [1] ἀναλυθεὶς δὲ ἐπέχει φαντασίας νυκτερινὰς, ὀδοῦσί τε ῥευματιζομένοις παρατριβόμενος ὠφελεῖ.

Ὁ [2] Κάπρειρος ἵστησι ῥεύματα ὀφθαλμῶν μετώπῳ περιαφθείς. [3] ἑλκώσεις ἰᾶται ποθεὶς μετὰ [4] γάλακτος, ξηραντικὸς

1. Ἀναλυθεὶς. Suſpectum mihi hoc verbum, quomodo enim lemures diſſolutus valet abigere? neque additur in quonam liquido ſolvendus ſit, vereor ne quid deſit, aut ne hoc verbum ſit corruptum. forte leg. ἀναρτηθεὶς, ſuſpenſus. Cæterum contrarium hanc gemmam facere tradit Marbodeus loc. cit.

A Collo ſuſpenſus onyx, digitove ligatus,
In ſomno lemures & triſtia cuncta figurat,
Multiplicat lites, & commovet undique rixas.
Dicitur & pueris nimias augere ſalivas.

Sic leguntur hi verſus in editione Jani Cornarii. Pictorius in ſecundo vſ. pro *figurat* edidit *repellit*. quartus autem ſic apud eum legitur.

Dicitur in pueris multas augere ſalivas.

2. Κάπρειρος. Vel ordo docet legendum eſſe

bunculi rutilum, aut nigrum, aut carneum. Diſſolutus vero phantaſmata nocturna abigit & dentibus fluxione laborantibus attritus prodeſt.

Caprirus fronti appoſitus oculorum fluxiones ſiſtit, ulceribus medetur ſi cum lacte bibatur, exſiccat autem & ſtypticus eſt

ſive

eſſe Σάπφειρ☉, quod etiam virtutes ejus ſatis commonſtrant. De Sapphiro videndi Dioſcorides lib. v. cap. CLVII. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Galenus lib. VIII. de ſimplic. medic. p. m. 123. Marbodeus. cap. LIII. conf. Jo. Langii Epiſt. Medic. lib. II. ep. XLIX. p. 719.

3. Ἑλκώσεις. Dioſcorides loc. cit. πίνεται ἢ καὶ πρὸς τὰς ἐντὸς ἑλκώσεις. Marbodeus loc. cit.

Contritus lateri ſuperillitus ulcera ſanat,
Tollit & ex oculis ſordes, & fronte dolores.

Ita edidit Pictorius, Cornarii editio ad mentem Pſelli habet

Contritus lacte & ſuperillitus ulcera ſanat.

4. Γάλακτ☉. Cum lacte, vino, aceto vel etiam aqua hos lapides exhibebant. Emendemus hac occaſione Orpheum de Lapid. p. 234. vſ. 43.

— αἰὲν ἑταίρους,
Γινέμεναι νύμφαις ἐνὶ νηϊάδεσσι κέλευε.

Ver-

κός [1] δέ ἐςιν καὶ ςυπ]ικὸς καὶ [2] πυρε-τοῖς ὄξεσιν ἀν]ίθετ⊛.

[3] Σαρδόνυξ ἡ λίθ⊛ [4] αὐ]ὴ μέσην ἔχει γραμμὴν λευκήν· ἔςι δὲ [5] μονό-χρω⊛· ὀφθαλμῶν ἵςησι ῥεύμα]α, καὶ [6] διεζωσμένη [7] τὃς τῶν ἐμβρύων ἐπέχει ὀλίσθὃς· ἡ δὲ ποικίλη ὠφελεῖ [8] μελαγχολικοῖς ἐξαρτωμένη.

Ὁ [9] Σεληνήτης καλεῖται δὲ [3] οὗτ⊛

ὅτι

Vertit interpres

— Semper amicos
Tuos inter Nymphas
Najades versari ju-
be.

At legendum πινέμεναι non γινέμεναι.

1. Δὲ. Mallem γὰρ, & istud γὰρ post ἑλκώσεις constituere.

2. Πυρε]οῖς. Marbodeus loc. cit.

Scilicet ardorem re-
frigerat interiorem.

3. Σαρδόνυξ. Plinius lib. XXXVII. c. I. & XII. Solinus. cap. XLV. Marbodeus cap. LVI.

4. Αὐτὴ Leg. αὕτη.

5. Μονόχρω⊛. At hoc verum non est & ipse auctor mox variegatam gemmam memorat. Parum sanus & hic locus mihi videtur, forte aliquid exci-

ſive aſtrictorius, & febribus acutis contrarius.

Sardonyx. Mediam habet hic lapis lineam albam, unicolor autem eſt & oculorum ſedat fluxiones, & in modum Zonæ cinctus infantium in utero caſus cohibet, qui vero variegatus eſt melancholicis prodeſt, ſi appendatur.

Selenetes ideo vocatur hic lapis, quia cum

cidit & locus ſic ſuppleri poſſet. ἐςὶ δὲ ἡ μὲν ποικίλη, ἡ δὲ μονόχρωος· καὶ ἡ μὲν ὀφθαλμῶν κ. τ. λ.

6. Διεζωσμένη. Vertit Mauſſacus *& in modum Zonæ cinctus*, male, verto *& in cingulo geſtatus*.

7. Τὰς τῶν ἐμβ. Reſtitue τοὺς ὀλίσθους, id eſt lubricitates. MAUSSACUS.

8. Μελαγχολικοὺς. Repone μελαγχολικοῖς. IDEM.

9. Σεληνήτης leg. Σεληνίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CLIX. Plinius lib. XXXVII. H. N. cap. X. Marbodeus Gallus cap. XXXI.

2. Οὗτος. leg. οὕτως. Verba δὲ οὕτως & ſequens τοῦτον omiſit Cl. Salmaſius de Homon. Hyl. Jatr. cap. 119. p. 220. ubi de hoc lapide agit & hunc Pſelli locum citat.

1. Ὀφ-

ὅτι [1] ὀφθαλμὸν οἷόν [2] τινα συναυξόμενον τοῦτον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης [3] αὐξήσεσι καὶ [4] συμμειώσεσι [5] δείκνυται.

Ἡ [6] Σμάραγδος πρασοειδής ἐστι καὶ

1. Ὀφθαλμῶν. Melius ὀφθαλμὸν, ut restituimus. Post σμάραγδος ordo alphabeticus requirit ut statim sequatur τοπάζιον. Sed MS. Codex hunc lapidem in ultimum locum rejecit, nos ordinem non mutavimus. MAUSSACUS.

2. Τινα. Quivis facile videt post τινα excidisse ἔχων. Recordor hic loci alicujus Xenophontis Ephesii, ubi similiter verbum omissum est. lib. II. p. 23. ἡ δὲ Ἀνθία —— εἶπεν ταχέως δὲ τῶν ὅρκων ἀναγκαζόμεθα. Videtur deesse ἐπιλαθέσθαι. qua locutione iterum utitur lib. v. p. 86. ἢ μή τις ἠνάγκασέ σε ἐπιλαθέσθαι τῶν ὅρκων τε κἀμοῦ.

3. Αὐξήσεσι. Testantur hoc auctores modo laudati. Marbodeus l. c.

Nec Sělenitem fas est omnino taceri,
Quæ velut herba virens & Jaspidis æmula gemma,
Lunares motus & menstrua tempora servat,
Crescit enim luna crescente, minorque minuta
Efficitur, tanquam cælestibus anxia damnis;
Idcirco sanctus lapis a plerisque vocatur.

4. Ση-

cum quendam quasi oculum habeat, eum cum luna decrescere & augescere ostendit.

Smaragdus prasineus est & paulatim acce-

4. Σημειώσεσι. Legendum est συμμειώσεσι. MAUSSACUS.

5. Δείκνυται. Mutilum proculdubio hoc caput, nihil enim de viribus hujus lapidis refert, cujus tamen plures ab auctoribus celebrantur. Marbodeus l. c.

Dicitur esse potens ad amorem conciliandum,
Languentes etiam phthisicos juvare putatur.
Toto gestatus crescentis tempore lunæ,
Nec minus & toto per decrementa fluentis
Effectus miros & commoda plurima præstat.
Hanc autem gemmam memorant in Perside nasci.

Nonnus Dionysiac. lib. XXXII. p. m. 527.

Εἶχε ᾗ πέτρον ἐκεῖνον, ὅς ἀνέρας εἰς πόθον ἕλκει,
Οὔνομα φαιδρὸν ἔχοντα ποθοβλήτοιο σελήνης.

6. Σμάραγδος. Vid. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. V. & Marbodeus cap. LIV. Glossæ MSS. Marciani Capellæ, quas mihi utendas dedit Vir Nobilissimus Arthurus Freeman. *Smaragdus gemma est viridissima super omnes herbas & fron-*

καὶ ἠρέμα χρυσίζουσα [1] καί τοι καὶ τοῦ γλαυκοῦ παρεμφαίνουσα χρώματος· γεννᾷ δὲ ταύτην καὶ Αἰθιοπία καὶ Αἴγυπτος καὶ Πέρσις καί τινα ὄρη τῆς Ἀττικῆς· αὕτη καταπλαττομένη μεθ' ὕδατος [2] ἐλεφαντικοῖς βοηθεῖ· [3] πινομένη δὲ μεθ' ὕδατος αἵματος ἐπέχει ῥοάς.

Ὑά-

frondes inde nomen assumens, quod amara est. Omne enim viride amarum, datur cancro hæc gemma.

1. Καί τοι καὶ. Leg. καί τι καὶ. Familiare librariis ut οι & ι permutent, hinc apud Demetrium. Pepag. c. XXXIX. male ποιεῖν pro πιεῖν legebatur. Idem error occurrit apud Synesium MS. de Febribus, locum pro ut in MS. legitur hic adponam. Εαν δὲ ἴδῃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ νόσου ὅτι χρεί ἡ φύσις εἰς τὸ καὶ νῶσαι τὴν ἥλην καὶ ταυτ καινειν. χρὴ ποιεῖν τὸ ἀποθλιβὲν τῶν ὀξυφηνικῶν ἢ τῶν δαμασκήνων καὶ ζεζυφον. Monstra verborum, qualia plurima in isto Codice, alit hic locus, eum sic refingerem Εαν δὲ ἴδῃς α. τ. α. τ. ν. ὅτι χρήζει ἡ φ. ε. τὸ κενῶσαι τὴν ὕλην, δεῖ ταύτην κινεῖν aut κενοῦν. χρὴ πιεῖν τ. α. τ. ὀξυφοινικῶν η. τ. δ. κ. ζιζυφῶν.

2. Ἐλεφαντικοῖς. Illorum qui elephantiasi laborant conditionem, graphice describit Aretæus Cappadox lib. II. c. 13. quem vide. Dicitur hic morbus Græcis recentioribus κελεφίασις. vid. du Cange Glossarium in

Ap-

cedens ad auri colorem, licet ſemper glauci aliquid proferat. Progenerant autem hunc Æthiopia & Ægyptus & Perſis & quidam Atticæ montes. Cum aqua impoſitus ut cataplaſma leproſos adjuvat, & ſi cum aqua etiam bibatur, retinet fluxum ſanguinis.

Hya-

Append. Nonus cap. CCXXXII. Ἐλέφας λέγεται, ὅπερ λέγουσιν οἱ ἰδιῶται κελεφίασιν.

3. Πινομένη. Hanc gemmam præterea collo adpenſam, contra febrem hemitritæam valere auctor eſt Q. Serenus Sam. p. 31.

Coralium vero ſi collo nectere velles
Ne dubites illi virides miſcere ſmaragdos:
Talia languenti conducent vincula collo,
Lethalesque abigent (miranda potentia) morbos.

Vires ejus omnes recenſet Habdarrahamanus Tractatu III. de Gemmis cap. III. *Imprimis præſentem affert venenis & ſerpentum morſibus medelam, nam potus ad pondus octo granorum ordei non ſolum eximit a morte eum, qui venenum hauſit, verum etiam impedit, ne ejus decidant capilli, aut pellis exuatur, Oculorum abigit caliginationes, & viſum acuit, ſi frequentius illum patiens contemplabitur. Qui appenſum geſtat ſmaragdum, aut ſe eo ſæpius conſignat, ab epilep-*

[1] Ὑάκινθος. τοῦτον τίκτει μὲν [2] Ἰνδία· ἐστὶ δὲ θαλαττόχρως· ἰᾶται δὲ [3] πνευματώσεις καὶ ῥήγματα, μελαγχολίαν [4] δὲ παύει σὺν ὄξει ποθείς.

[5] Χρυσόλιθος ἀντίθετον σχῆμα ποιεῖ πάθεσιν [6] ὀφθαλμῶν.

Χρυ-

lepsia immunis erit: hinc præceperant medici, ut natis regum appenderetur. Appensus item, vel potus fluxui sanguinis strenue medetur. Smaragdum si intueatur vipera, illico oculi ejus lachrimantur. Ejus scobs epota lepram curat.

1. Ὑάκινθος. De hac Gemma consulendi Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. IX. & Marbodeus Gallus cap. XV. Glossæ MSS. Marciani Capellæ. *Jacintus. lapis est cœruleus mirabilis, aliquando nebulosus, aliquando purus ut fluctus, & est lucis purpureæ. qui lapis tribuitur scorpioni propter nebulosum colorem.*

2. Ἴνδων. Legi debet vel Ἴνδων γῆ, vel Ἰνδία. membrana habet simpliciter Ἴνδων. MAUSSACUS.

3. Πνευματώσεις. Vertit Maussacus *tusses*, male, vertend. *inflationes.*

4. Δὲ malim τε. Plures præterea memorantur ab auctoribus virtutes hujus gemmæ. Sic ferunt eum gestantem a fulgure defendere, contra cujus ictus plura excogitavit Veterum solertia. Refert Nonus cap. CCLIX. p. 294.

Hyacinthus. Hunc India gignit; eſt autem marini coloris; & tuſſes rupturasque ac melancholiam ceſſare facit, ſi cum aceto bibatur.

Chryſolithus. Oculorum doloribus omnino adverſatur.

Chry-

294. Imperatores in navibus ſecum habuiſſe pelles, phocarum aut Hyænæ, quæ illos a fulgure tutarentur. ταῦτα ἀποτρέπουσι κεραυνοὺς· καὶ βολβοὶ πλησίον κείμενοι, ἢ φώκης δέρμα, ἢ ὑαίνης· τούτων γὰρ τῶν ζώων τὰς δορὰς περιφέρουσι καὶ τὰ τῶν αὐτοκρατόρων πλοῖα.

5. Χρυσόλιθος. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Marbodeus cap. XI. Etiam ἱερὸς λίθος dicitur. Gloſſæ Chemicæ p. 130. Ἱερὸς λίθος ἐστιν χρυσόλιθος.

6. Ὀφθαλμῶν. Contra Epilepſiam hunc commendat Alexander Trallianus lib. I. c. XV. p. 85. multas ejus dotes recenſet Marbodeus loc. cit.

Eſſe phylacterium fixus perhibetur in auro;
Contra nocturnos fortis tutela timores.
Pertuſus ſetis ſi trajiciatur aſelli;
Dæmonas exterret & eos agitare putatur;
Trajectum lævo decet hunc geſtare lacerto.
Aethiopes legimus nobis hanc mittere gemmam.

Conf. quæ ad h. l. notat Pictorius.

[1] Χρυσήλεκτρος. οὗτος φορούμενος περὶ τράχηλον, σβέννυσι πυρετούς.

[2] Χρυσόπρασος. οὗτος [3] περὶ τοὺς καρποὺς φορούμενος παρέχει ὀξυδορκίαν, [4] στομάχου τε ἰᾶται καρδιαλγοῦντας, καὶ λύει [5] ἐμπνευματώσεις.

[6] Χαλαζίας. λευκός ἐστι οὗτος καὶ στερεὸς, καὶ Κρυστάλλῳ μικρῷ ἐοικώς. περιαπτώμενος δὲ ἰᾶται σκορπίων πληγάς. vid. Epiphan. v. 755.

[7] Τοπάζιον λίθος ἐστι διαφανὴς, ὑέλῳ παρεμφερὴς· φύεται δὲ εἰς τὸν Ἀρ-

1. Χρυσήλεκτρος. Plinius lib. XXXVII. cap. III. Marbodeus cap. XVII.

1. Χρυσήλεκτρος. Alii in neutro χρυσήλεκτρον dicunt. MAUSSACUS.

2. Χρυσόπρασος. Plinius lib. XXXVII. c. VIII. & XI. Solinus Polyh. cap. 65. Marbodeus cap. XII.

3. Περὶ τοὺς καρ. Lege περὶ τοὺς καρποὺς, circa primam palmæ partem, ita enim Celsus καρπὸν explicat. MAUSSACUS.

4. Στομάχου. Legend. στόμαχον. Vertit Maussacus & *stomachi ac cordis doloribus medetur:* fraudi ipsi fuit, τὸ καρδιαλγοῦντας. Rufus Ephesius lib. I. p. 30. Τὸ δὲ ὑπὸ τῷ στήθει κοῖλον, στόμα κοιλίας· οἱ δὲ προσκάρ-

Chryſelectrum. Hoc circa collum ſi geſtitur, febres pellit.

Chryſopraſus. Hic circa primam palmæ partem geſtatus præbet viſus acuitatem, & ſtomachi ac cordis doloribus medetur, & inflationes ac tumores diſſolvit.

Chalazias albus hic eſt & ſolidus & parvo Chryſtallo ſimilis circum appenſus vero medetur ſcorpiorum plagis.

Topazius lapis eſt pellucidus, vitro ſimilis, naſcitur autem in Arabico, ut dicunt,

καρδιον, οἱ δὲ καρδίαν ὀνομάζουσι· καὶ τοὺς πόνους τοὺς ἐνταῦθα, καρδιωγμοὺς καὶ καρδιαλγίας. conf. Erotianus. v. Καρδιώσσειν & Foeſius in Oecon Hippocr.

4. Ἐμπνευματώδεις. Corrige ἐμπνευματώσεις. Et vocem χαλαζίας, a capite repone, eſt enim diverſus lapis Chalazias a Chryſopraſo. In MS. Codice hæc omnia confuſa erant. MAUSSACUS.

6. Χαλαζίας. Plinius lib. XXXVII. cap. XI. Marbodeus cap. XVIII.

7. Τοπάζιον. Plinius lib. XXXVII. cap. VIII. Orpheus de Lapid. p. 206. Marbodeus cap. LIX. Dicitur quoque Ἀράβιος λίθος hic lapis. Gloſſæ Jatricæ MSS. Ἀράβιος λίθος, ὁ τοπάζιος.

 1. Ἀνα-

Ἀῤῥαβικὸν λεγόμενον κόλπον ἔν τινι πελαγίᾳ νήσῳ, καὶ ἡμέρας μὲν οὐχ ὁρᾶται, κρύπτει γὰρ αὐτοῦ τὸ φέγγος ἥλιος· νυκτὸς δὲ διαλάμπει πόῤῥωθεν, καὶ τραχὺς μὲν εὑρίσκεται καὶ ἀνώμαλος, τεχνικοῖς δὲ ὀργάνοις λεαίνεται· οὗτος μαινομένους ἀποκαθίστησι τριβεὶς καὶ ποθεὶς· δρᾷ δὲ τὰ αὐτὰ καὶ περίαπτος.

Τούτων δὲ τῶν παρὰ τοῖς λίθοις δυνάμεων αἰτίας πολλοὶ ἐθάῤῥησαν ἀποδοῦναι, τῶν μὲν ἀρχαιοτέρων σοφῶν [1] Ἀναξαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ [2] Δημόκριτος· τῶν δὲ οὐ πολὺ πρὸ ἡμῶν ὁ ἐκ τῆς Ἀφροδισίας Ἀλέξανδρος ἄνθρωπος περὶ πάντων ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ τῶν ἀποῤῥήτων τῆς φύσεως προχειρότατος. Σοὶ δὲ ἀποχρῶσα ἔστω ἡ ἑκάστου τῶν λίθων δύναμις καὶ ἐνέργεια· τοὺς δὲ λόγους αὐτῶν καὶ τὰς αἰτίας παρὰ τοῖς ἄνω θησαυροῖς ἔασον.

1. Ἀναξαγόρας. De Anaxagora, Democrito & Empedocle sæpius Plinius & Solinus, qui Anaxagoram nominatim naturæ indagatorem vocat cap. 43. Polyhist. MAUSSACUS.

2.

cunt, ſinu; in inſula quadam marina, & quamdiu dies eſt videri non poteſt, ſol enim ejus ſplendorem occultat, at noctu procul relucet. Aſper invenitur, & inæqualis, ſed inſtrumentis mechanicis lævigatur, hic furibundos in priſtinum ſtatum reſtituit ſi teratur & potetur, quæ omnia etiam exſequitur ſi alligetur.

Harum vero quæ in lapillis inveniuntur, virtutum cauſas plures auſi ſunt reddere, ut ex antiquioribus ſapientibus Anaxagoras, Empedocles & Democritus, ex his autem qui paulo ante nos vixerunt Alexander Aphrodiſienſis ad omnia etiam naturæ occultiora enucleanda, ut plura paucis complectar, promptiſſimus. Sufficiat itaque tibi cujuslibet lapidis virtus & energia, rationes vero & cauſas theſauris qui ſupra nos ſunt, relinquas.

2. Δημόκριτος. Singularem illum librum ſcripſiſſe περὶ τοῦ λίθου teſtis eſt Diogenes Laërtius lib. IX. Segm. 47. ubi vide Doct. Menagii Obſervationes.

FRAGMENTUM

DE

COLORE SANGUINIS

EX

DOCTRINA

PERSARUM.

Ex Codice MS. Bibliothecæ Lugduno Batavæ.

LECTORI BENEVOLO

S.

Exiguæ admodum molis eſt Pſelli de lapidum virtutibus libellus, cui proinde commode ſatis quædam addi potuiſſent, niſi res variæ impedimento fuiſſent, quominus plura Tecum B. L. communicarem. Interim cum Codicem MS. verſaverim in quo invenirem *Fragmentum de Colore ſanguinis, qui ex vena educitur, ex ſcientia medica Perſarum*, neque id inelegans videretur, licet pro mole ſua ſatis mendis inquinatum, placuit illud Tibi hic ſimul offerre: in primis cum id a quoquam eſſe editum non meminerim. Reperi vero illud in Codice, qui olim fuit Jo. Bourdelotii, nunc autem inter Voſſianos in Bibliotheca Lugduno Batava adſervatur. Eſt Codex recentiori manu ſcriptus in charta & tantum apographum; continet præter hoc fragmentum, Adamantii Libros de Phyſiognomia, nihil vero quicquam præterea. Tu vero B. L. hoc qualecunque etiam ſit benigne accipe ac meis conatibus fave.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ

ΧΡΟΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ

Τοῦ ἀπὸ Φλεβοτομίας ἐκ τῆς Ἰατρικῆς τῶν Περσῶν.

Τὸ κατάμαυρον αἷμα [1] * * * ὅτε ἰχῶρα οὐ ποιήσει, ῥίγια σημαίνει· εἰ δὲ ποιήσει ἰχῶρα τουτέστιν ὑγρὸν, ὡς [2] νερὸν, ἀγαθόν· αἷμα ἑλκῶδες, ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου σημαίνει· αἷμα ῥεῦσαν ὡς βενετὸν, μὴ φαινομένου αἵματος [3] ἐστὶ οἱ ὠδὴ τινι μέρει τοῦ ἀγγείου, [4] ὀλιγοχρόνιος ἔσται ὁ νοσῶν· εἰ δὲ πράσινος ὀφθείη ἡ τοῦ αἵματος χροιὰ, θάνατον ταχύτατον πάνυ δηλοῖ, ἤγουν πεμπταῖος [5] ἑβδομαῖος ὁ τοῦτο ἔχων ἀποθνή-

1. *. Lacuna hic est in Codice MS.

2. Νερόν. Viderint me doctiores, quomodo hæc vox haud dubie corrupta, recte emendari queat. Conjecturas mihi subnatas, cum

Hoc modo fortasse interpungenda sunt verba. ει δε ποι. ἰχῶρα, τουτ. ὑγρὸν × × × ×, αγαθον. ubi ως νερον reliquia verbi deperditi sunt.

DE COLORE SANGUINIS

Qui ex vena educitur, ex medicina Perſarum.

Sanguis, qui obſcuri coloris eſt * * * quando ichorem non habebit, rigores annunciat. Si vero habebit ichorem id eſt liquidum tanquam * bonum eſt. Sanguis ulceroſus ſive purulentus liberationem a morbo denotat. Si Sanguis fluens tanquam coloris veneti fuerit, non apparente ſanguine in aliqua parte vaſis, per breve temporis ſpatium adhuc ſupererit æger. Si vero cernatur color ſanguinis praſineus, citiſſimam omnino mortem portendit; videlicet quinta vel ſepti-

cum ipſe eas non ſatis probem, malo reticere.

3. Ἐςὶ οἱ ὠδὴ. Forte legendum, ἐν οἴῳ δή τινι.

4. Ὀλιγοχρόνος Leg. ὀλιγοχρόνιος.

5. Ἑβδομαῖος Leg. ἢ ἑβδομαῖος.

θνήσκει. εἰ δὲ ὡς σχιστὸν ἀρσενίκιόν ἐστι, θάνατον καὶ τοῦτο σημαίνει· εἰ δὲ καὶ πισσῶδες, ἐκτικὸν σημαίνει· εἰ δὲ ὡς ἕλκος λευκὸν ἢ βορβορῶδες, σῆψιν δηλοῖ· αἷμα κογχυλῶδες ὥσπερ ὀξὺ [1] μετάξιον, θάνατον σημαίνει· αἷμα ἐν τῷ ἀγγείῳ τὸ ἥμισυ φαινόμενον λευκὸν, καὶ τὸ ἥμισυ αἷμα, [2] ὑγίας ἔστι δηλωτικόν· αἷμα ἔχον μέσον λάκκον, θανάσιμον· αἷμα παχὺ, μέλαν, καὶ δυσῶδες, ἔχον λώρια μέσον [3] ὀστρακώδη ἑξαμήνου [4] ἢ καὶ πρὸς ἔσται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου· εἰ δὲ φοινίκινον ἔχει χρῶμα, μακρονοσίαν δηλοῖ.

1 Μετάξιον. Du Cange in Glossario hanc vocem non habet, idem autem significat quod μέταξα & μετάξιον id est sericum. vid. Du Cange Glossarium pag. 918. quomodo vero illa verba ὥσπερ ὀξὺ μετάξιον commode ver-

ti

ſeptima die peribit, qui talem habet ſanguinem. Quodſi ſanguis fuerit coloris arſenici *, mortem & hic præſagit. Si vero ut ulcus album aut cænoſus fuerit, putredinem prodit. Sanguis cochleæ in modum turbinatus vel coagulatus tanquam * mortem minatur. Sanguis qui in vaſe dimidia ſua parte albus adparet, altera parte dimidia ſanguis, ſanitatis eſt index. Sanguis craſſus, ater & graveolens, habens in medio lora * * * * vita hominis. Si vero colorem habet puniceum, morbi durationem declarat.

ti queant, ipſe lector viderit.

2. Ὑγίας leg. ὑγιείας.

3. Ὀστρακώδη. Davus hic ſum, hariolentur alii, quid hæc ſibi velint.

4. Ἢ ἢ. An leg. εἰ ἢ προσέσται? Doct. Jo. Jac. Reiske videbatur ἐπίκαιρος ἔσται.

FINIS.

Ex TYPOGRAPHIA

D A M M E A N A.

INDEX

AUCTORUM

QUI IN NOTIS EMENDANTUR.

IN-

INDEX

LAPIDUM

Quorum in hoc libello fit mentio, aut quorum vires recensentur.

M.

INDEX LAPIDUM.

FINIS.

Lapides a Psello praetermissi.

Asterite. Ptol. Heph. L. VII. p. 339. Ed. Gale.
Aonius lapis. Plin. 11. c. 96.
Scupinus lapis. Plin. 11. 103.
Margarita. Am. M. XXIII. 6. 85.

